

Meddelande om kluster i världsklass i EU

Näringsdepartementet

2008-11-20

Dokumentbeteckning

KOM(2008) 652 slutlig

Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén — Mot kluster i världsklass i Europeiska unionen

Sammanfattning

Förslaget innebär genomförande av den del som avser ”starka kluster” i den av EU 2006 antagna ”breda innovationsstrategin”. Det ska ske genom att skapa ett starkare ramverk för kluster i EU. Starka kluster ska bl.a. uppnås genom en bättre samordning av berörda EU-instrument, närmare samverkan mellan nationella och centrala klusterprogram samt bättre information och stöd till innovativa småföretag för att öka dessas medverkan i innovativa kluster. Regeringen är positiv till förslaget. Det överensstämmer med regeringens uppfattning om vad EU respektive medlemsstaterna kan och bör göra på innovations- och klusterområdet. Regeringen vidhåller en strikt syn på statsstöd. Det är väsentligt att bevaka så att inte klustermeddelandet används som argument för att revidera kommissionens rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation.

Ärendets bakgrund

Mot bakgrund av att hållbar tillväxt och nya jobb inom EU alltmer beror av ”excellens” och innovation som motorer för Europas konkurrenskraft antog EU under 2006 en ”bred innovationsstrategi” (COM(2006) 502 final) där ”starka kluster” identifierades som ett av nio prioriterade områden för att stärka ”innovation” (rådslutsatser konkurrenskraftrådet den 4 december 2006). Detta synsätt har därefter förankrats i sammanhållningspolitiken och utvecklats i strukturfondsprogrammen för perioden 2007–2013, vidare i rådslutsatserna från konkurrenskraftrådet den 22-23 november 2007

angående halvtidsutvärderingen av industripolitiken resp. rådslutsatserna från den 4 december 2007 angående EU:s innovationsstrategi och i det europeiska kluster-memorandum från det slovenska ordförandeskapets klusterkonferens i Stockholm den 22-23 januari 2008. Mot bakgrund av ovanstående har det franska ordförandeskapet därefter utarbetat ett förslag som behandlats i rådsarbetsgrupp (senast 3 november, dok. 14911/1/08 REV 1)

1 Förslaget

1.1 Förslagets innehåll

Förslaget innebär genomförande av den del som avser ”starka kluster” inom ramen för ”den breda innovationsstrategin”. Förslaget syftar bl.a. till fler och mer koordinerade insatser för att främja den europeiska utvecklingen av världsledande kluster. Det ska i huvudsak ske genom att skapa ett effektivare ramverk för klusterutveckling i EU. Det handlar om att skapa en bättre klusterpolitik på såväl nationell som på EU-nivå och att skapa starkare band mellan dessa. Vidare att skapa nya länkar mellan existerande kluster för att öka dessas storlek och styrka. En annan viktig del är att förbättra organisation och ledning av kluster och att skapa effektivare former för att underlätta de innovativa småföretagens deltagande i kluster.

Kommissionen föreslår därvid att

- stödja medlemsstaterna och regioner i deras ansträngningar att utveckla sin klusterpolitik, huvudsakligen genom att tillhandahålla relevant information och underlätta lärande om kluster och klusterpolitik,
- tillförsäkra en bättre samordning mellan olika EU-instrument på klusterområdet, med full hänsyn till subsidiaritetsprincipen,
- etablera en klusterpolitisk grupp på EU-nivå (”European Cluster Policy Group”) som ska kunna ge råd till Kommissionen och medlemsstaterna i strategiska utvecklingsfrågor för uppkomst och tillväxt av excellenta kluster i Europa,
- uppmuntra utvecklingen av en gemensam europeisk forsknings- och innovationsplattform genom att underlätta transnationellt samarbete mellan klusters,
- starta ett europeiskt pilotförsök för management och organisation av excellenta kluster,
- förbättra informationen om den service till småföretag som redan erbjuds genom europeiska klusterorganisationer, i synnerhet genom Europeiska klusterobservatoriet (”European Cluster Observatory”) och Nätverket för europeiska företag (”Enterprise Europe Network”),

- stödja utvecklingen av nya och bättre verktyg inom Konkurrenskraft- och Innovationsprogrammet ("Competitiveness and Innovation Programme" (CIP) för att underlätta småföretagens medverkan i innovativa kluster, och inbjuder samtidigt medlemsstaterna att

- med hänsyn till EU-dimensionen fullt ut integrera sin klusterpolitik med konkurrens spelaren i sina nationella reformprogram och att rapportera om dessa,
- erbjuda bättre stöd för småföretagens medverkan i kluster genom att implementera rekommendationerna i småföretagsbeslutet ("Small Business Act"),
- öka ansträngningarna att uppnå mer synergier och komplement mellan olika politikområden, program och initiativ för att stödja klusterpolitiken.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget innehåller inga lagstiftande åtgärder.

1.3 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget innehåller inga budgetära konsekvenser som inte kan lösas inom befintlig budget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positiv till förslaget. Det överensstämmer med regeringens uppfattning om vad EU respektive medlemsstaterna kan och bör göra på innovations- och klusterområdet. Förslaget passar väl in i Vinnovas program på området och bedöms främja svenska företags och institutioners intressen och öka deras möjligheter till medverkan i excellenta europeiska kluster. Regeringen vidhåller en strikt syn på statsstöd. Det är väsentligt att bevaka så att inte klustermeddelandet används som argument för att revidera kommissionens rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation. Utvecklingen av governance av det europeiska området för forskningsverksamhet, ERA, kommer att ges stort utrymme under det svenska ordförandeskapet. Samverkan mellan forskning och innovation är av stor betydelse i detta arbete och därmed också utvecklingen av kluster.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

2008/09:FPM31

Medlemsstaterna är generellt positiva till förslaget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända. Europaparlamentet förväntas inte ha omfattande synpunkter.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte varit föremål för remissbehandling.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Detta kommissionsmeddelande förväntas ligga till grund för rådslutsatser vid konkurrenskrafrådets möte i december 2008. Rådslutsatser beslutas enligt rådets praxis med enhällighet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Insatser på enbart nationell nivå för främjandet av ett starkare ramverk för kluster skulle inte i lika stor utsträckning kunna dra fördel av den europeiska dimensionen. Kommissionen ser fördelar med utbyte av erfarenheter och goda lösningar mellan EU:s medlemsstater. Den handlingslinje som föreslås är enkel och ställer inga oproportionerliga krav på de förvaltningar som berörs.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Konkurrenskrafrådet förväntas anta en allmän inriktning den 1-2 december 2008. Ett beslut i rådet och Europaparlamentet kan troligen förväntas under första halvan av 2009.

4.2 Fackuttryck/termer

Kluster: Ett kluster kan brett definieras som en grupp av företag, finansiella aktörer och institutioner som är lokaliserade i närheten av varandra och som har uppnått en sådan tillräcklig kompetens att de utifrån en högt specialiserad kunskapsnivå kan utveckla nya produkter, processer och/eller tjänster.